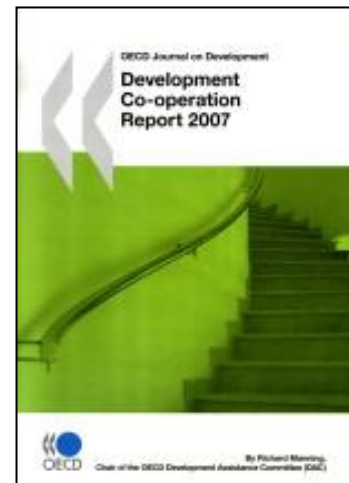

OECD Journal on Development
Development Co-operation – 2007 Report
Volume 9 Issue 1

Summary in Czech

Věstník OECD o rozvoji

Rozvojová spolupráce – Zpráva za rok 2007

Ročník 9, vydání 1

Přehled v českém jazyce

- Zpráva o rozvojové spolupráci přináší roční aktualizaci trendů mezinárodní pomoci.
- Úspěch při dosahování cílů pomoci se měří pomocí 12 stupňové bodovací karty. Letošní zpráva ukazuje jasný pokrok pouze v 5 z těchto 12 měřítek úspěchu.
- Zpráva dále obsahuje 12 poučení z posouzení rovnocenných účastníků o tom, jak se dá pomoc nejlépe řídit, aby zajistila rozvojové výsledky.

Výroční *Zpráva o rozvojové pomoci* (DCR) má za cíl informovat veřejnost o nejnovějších trendech v mezinárodní pomoci. Podává celosvětově nejspolehlivější statistiku o rozvoji spolupráce za poslední rok a snaží se poskytnout i určitou analýzu toho, co tyto údaje znamenají. Statistická příloha poskytuje konečné aktualizované informace jak od členů Výboru rozvojové pomoci (DAC), tak od ostatních dárců.

Bodovací karta výsledků: 12 měřítek pokroku

V této zprávě předseda DAC shrnuje vývoj oficiální rozvojové pomoci (ORP) od poloviny roku 2003 a posuzuje pokrok na dvanácti měřítcích určených k „bodování“ výsledků rozvojové spolupráce. Můžeme je rozdělit do šesti oblastí: objem pomoci, přidělování pomoci, choulostivé situace, efektivita pomoci, úsilí zemí přijímajících pomoc a dosahování výsledků. Konečný ukazatel popisuje pokrok k dosažení rozvojových cílů milénia.

Objem pomoci

Měřítko 1: Dárci poskytují nejméně 75 miliard USD v čistých výdajích (v cenách a kurzech roku 2002). **SPLNĚNO**

Výdaje v roce 2006 dosáhly celkové částky 77,8 miliard USD (ačkoli bez pomoci Iráku se jedná o částku 70,7 miliard USD).

Měřítko 2: Objem vyšších toků pomoci znamená skutečný převod zdrojů do hospodářství rozvojových zemí. **NESPLNĚNO**

Objem zvýšení pomoci ze základu roku 2002 ve výši 57,5 miliardy USD na 77,8 miliardy USD (výpočet na základě kurzu USD roku 2002) se týkal oddlužení, což mělo v poslední době v mnoha zemích velmi pozitivní dopady. Jelikož však bude oddlužování v budoucnu klesat, bude velmi důležité, pokud máme dosáhnout cílů ORP obsažených v závazcích členů DAC (viz simulační tabulku v Měřítku 1), zvýšit programovatelnou pomoc.

Přidělování pomoci

Měřítko 3: Podíl oficiální rozvojové pomoci, který plyne do nejméně rozvinutých zemí (LDC) a ostatních zemí s nízkým příjmem (OLIC), se podstatně zvýšil. **SPLNĚNO**

Podíl oficiální rozvojové pomoci, který plyne do nejchudších zemí, vzrostl ze 40 % čisté bilaterální oficiální rozvojové pomoci v roce 2002 na 46 % v roce 2006 a celkově se oficiální rozvojová pomoc zvýšila ze 47 % na 49 %. K tomuto zvýšení přispěly v roce 2006 dva výjimečné faktory: velký nárůst oficiální rozvojové pomoci Iráku a zrušení velké části obchodních dluhů Nigérie.

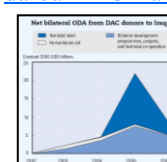
Na regionální úrovni došlo ke značnému nárůstu podílu Afriky v programovatelné pomoci, ačkoli stále zůstává mnoho práce k tomu, abychom splnili závazek přijatý na summitu G8 v roce 2005 – zdvojnásobit do roku 2010 oficiální rozvojovou pomoc Africe (ve srovnání s úrovní roku 2004).

Měřítko 4: Vyšší podíl oficiální rozvojové pomoci plyne do zemí s relativně velkým počtem chudých lidí a s dobrou výkonností. **NESPLNĚNO**

[\[Obr. 1.1\] Čistá oficiální rozvojová pomoc členů DAC v letech 1990–2006 a simulace čisté oficiální rozvojové pomoci Sekretariátu DAC na období 2007–2010](#)

[\[Graf 1.2\] Čistá bilaterální oficiální rozvojová pomoc od dárců DAC Iráku](#)

[\[Rámeček 2\] Hlavní dárci, pro které je Irák mezi pěti hlavními příjemci](#)

Country	ODA (USD million)	Share (%)
USA	1,100	100
Japan	1,000	91
France	1,000	91
Germany	1,000	91
UK	1,000	91
Canada	1,000	91
Italy	1,000	91
Spain	1,000	91
Sweden	1,000	91
Denmark	1,000	91
Netherlands	1,000	91

[\[Obr. 2\] Toky čisté oficiální rozvojové pomoci podle typů](#)

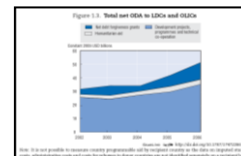

Odměňují dárci dobrou výkonnost? Soudě podle podílu čisté bilaterální oficiální rozvojové pomoci plynoucích do zemí ve dvou horních quintilech indexu přidělování zdrojů ORP (IRAI) Světové banky – z nichž jsou všechny LDC nebo OLIC – odpověď zní „ne“, a to i přes podstatné zvýšení ve skutečných číslech. Podíl přidělený této skupině klesl z 19 % v roce 2002 na 17 % v roce 2006.

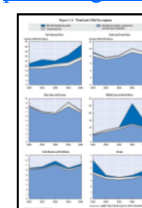
Měřítko 5: Nouzová a humanitární pomoc má klesající trend, alespoň pokud jde o podíl celkové pomoci. **NESPLNĚNO**

Přestože jsme doufali, že potřeba nouzové a humanitární pomoci klesne, ve skutečnosti se mírně zvýšila – z 5 % celkové ORP v roce 2002 na 6 % v roce 2006. Ve skutečnosti se absolutní číslo od roku 2002 do roku 2006 zvýšilo o 90 %.

[Obr. 3] Celková čistá oficiální rozvojová pomoc zemím LDC a OLIC

[Obr. 4] Celková čistá oficiální rozvojová pomoc podle regionů

Choulostivé situace

Měřítko 6: Do zemí s nízkou výkonností, do kterých je možné provádět efektivní transfery, se realizují dobře promyšlené intervence. **NEJASNĚ**

V budoucnu bude pravděpodobně stabilně rostoucí podíl extrémně chudých a lidí žijících v nejhorších sociálních a životních podmínkách žít v nestabilních státech. Zatímco na úrovni pole se projevují určité důkazy o pokroku, mnohem více se musí udělat v oblasti maximalizace účinnosti intervencí dárců v náročných situacích, zejména ve zlepšení koordinace dárců a v pomoci při zřizování kompetentních a odpovědných místních institucí.

Efektivita pomoci

Měřítko 7: Vyšší podíl pomoci není vázaný. **SPLNĚNO**

Do určité míry bylo dosaženo pokroku. Několik členů DAC buď zcela nebo téměř zcela uvolnilo své programy bilaterální pomoci. Podíl finanční pomoci od členů DAC vedené jako nevázané se zvýšil ze 42,5 % v roce 2002 na 53,0 % v roce 2006, ale tento obraz je zkreslený, protože velký podíl finanční pomoci není hlášen. Kromě toho velký podíl kontraktů financovaných z nevázané pomoci stále plyne dodavatelům ze země dárce.

Měřítko 8: Mnohem více pomoci je zřetelně spojeno s místními prioritami, programy a systémy a položkami v rozpočtu příjemců. **NEJASNĚ**

Jedním z měřítek pokroku dárců v přiřazování pomoci politikám a systémům příjemců je podíl pomoci vládám, který je zaznamenán ve státním rozpočtu. Průzkum v roce 2006 ukázal, že výkonnost se velmi lišila jak mezi členy DAC – od 24 % do 87 % – tak mezi zeměmi, které pomoc přijímají – zhruba od 32 % do 99 %.

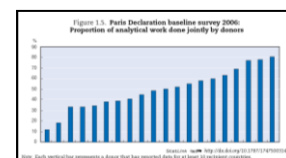
Měřítko 9: Ukazatele harmonizace ukazují na velký skok od úrovně roků 2002/2003. **NEJASNĚ**

Harmonizace se týká toho, jak dárci spolupracují na minimalizaci zbytečných nákladů jak u příjemců, tak u nich samotných. Užitečným ukazatelem harmonizace je podíl analytické práce, kterou provádějí společně. Mezi členy DAC se podíl harmonizované práce pohyboval od 12 % do 80 %.

Měřítko 10: Výdaje na technickou spolupráci jsou prokazatelně mnohem účelnější a efektivnější. (Včetně koordinovanější podpory, většího využití systémů dané země a místních a jiných „jižních dovedností“.) **NEJASNĚ**

Při hodnocení tohoto měřítka existuje jeden problém – jak u dárců, tak u příjemců – a to různorodost typů pomoci, která je hlášena pod souhrnným názvem „technická spolupráce“. Pokrok v této oblasti není momentálně jasný.

[Obr. 5] Základní průzkum Pařížské deklarace z roku 2006: Podíl analytických prací prováděných dárci společně

Úsilí zemí přijímajících pomoc

Měřítko 11: Příjemci rozšiřují poskytování služeb a zvyšují domácí příjmy o několik procentních bodů, aby zabránili nezdravé závislosti na zahraniční pomoci. **SPLNĚNO**

Pomoc je pouze doplňkem rozvojového úsilí jednotlivých zemí spolu s veřejnými výdaji na zdravotnictví a školství a současnými příjmy (jako procenty HDP). Ačkoli je velmi těžké toto měřítko přesně hodnotit, zdá se, že dochází k pokroku ve zvyšování výnosů (asi z 15 % v roce 2000 na přibližně 18 % v roce 2004), a to zejména v subsaharské Africe, která v období 2001–2006 předstihla růst v ORP.

Dosahování výsledků

Měřítko 12: Větší a efektivnější podpora se začíná převádět na větší pokrok směrem k obtížněji dosažitelným rozvojovým cílům milénia (MDG), v neposlední řadě i v subsaharské Africe.

URČITÝ – ALE NEDOSTATEČNÝ – POKROK

V mnoha směrech se jedná o nejdůležitější měřítko. Přesto závisí posuzování pokroku podle tohoto měřítka na třech faktorech:

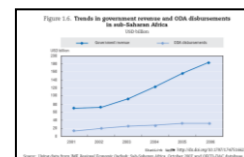
- **Dostatečně spolehlivých základních statistických informací.** U mnoha ukazatelů se stále jedná o problém.
- **Jasném smyslu míry pokroku za určitou dobu.** Základním rokem pro cíle je ve skutečnosti rok 1990, ačkoli byly shrnuty až v roce 2000 na summitu milénia. V mnoha případech se proto díváme na výkonnost za prvních 15 let 25letého období.
- **Určitém přijatelném propojení mezi pomocí a jejími výsledky.** Výsledky mohou ve velké míře pramenit z místního úsilí, proto je důležité dívat se na to, zda může být pomocná intervence *jednou z možných příčin* pozorované změny.

Dosažení cíle chudé populace: Pokud budou současné trendy pokračovat, bude cíl příjmů lidí žijících v chudobě dosažen mnohem dříve než v roce 2015. Není však jisté, že počet lidí s příjmem pod 1 USD na den již klesl pod 1 miliardu.

Pokrok na ostatních frontách: Je pravděpodobné, že i zbývající cíle dosáhneme na globální úrovni nebo v mnoha regionech (zejména v subsaharské Africe a Pacifiku) do roku 2015. Nicméně jinde existují důkazy o nedávném rychlém pokroku:

- Počet extrémně chudých lidí v subsaharské Africe se stabilizoval a jejich chudoba od roku 2000 klesla o téměř 6 %.
- Přestože počet dětí zapsaných k primárnímu vzdělávání se zvýšil z 80 % v roce 1991 na 88 % v roce 2005, největší pokrok se v rozvojových zemích odehrává až od roku 1999.
- Celosvětově poklesl počet úmrtí na spalničky z 757 000 v roce 2000 na 242 000 v roce 2006, což znamená pokles o 68 %. Za stejné období dosáhl tento pokles v Africe téměř 91 %.

[\[Obr. 6\] Trendy státních příjmů a výdaje oficiální rozvojové pomoci v subsaharské Africe \(miliardy USD v současných cenách\)](#)

- V „tranzitních zemích“ (jihovýchodní Evropa a nezávislé země Commonwealthu) byl pokles chudoby od roku 2000 přinejmenším stejně prudký jako její nárůst, který mnohé z těchto zemí zažily v devadesátých letech minulého století.

Může si mezinárodní pomoc připisovat za tento pokrok zásluhu?

Samozřejmě se nejedná pouze o faktor přispění. Přesto vyšší oficiální rozvojová pomoc zdravotnictví a základnímu školství v mnoha chudých zemích určitě přispěla k výsledkům dosaženým v těchto oblastech. Chudoba koneckonců výrazně klesá. Není pravděpodobné, že by byl tento pokles chudoby možný bez mnohých následků mnohaleté reformy politik podporovaných pomocí, zlepšením vládní moci a investic.

Cesta vpřed: Pomoc při obchodování

V dnešním globalizovaném světě je zřejmé, že obchod je mocným nástrojem hospodářského růstu, který je naopak nezbytný ke snížení chudoby. Mnoho rozvojových zemí však nemá kapacitu k tomu, aby výhod obchodních příležitostí využilo. Většina dárců nyní má institucionální úlevy, vyhrazené struktury, profesionální týmy a návody, které jsou specificky zaměřeny na poskytování více a lepší pomoci při obchodování, čímž odrážejí principy Pařížské deklarace o účinnosti pomoci.

Poučení ze zkušeností: Dvanáct poučení z posouzení rovnocenných účastníků DAC

V roce 2006 rozdělili členové DAC více než 100 miliard USD veřejných fondů na rozvoj. Představuje to odhadovaných 90 % celkové oficiální rozvojové pomoci realizované na celém světě. V minulosti přivedl proces posouzení rovnocenných účastníků pozornost DAC k mnoha problémům. Tyto byly shrnuty do 12 lekcí o tom, jak lze pomoc efektivně řídit, aby vytvářela rozvojové výsledky. Tyto lekce můžeme rozdělit do tří širších kategorií: strategie, organizační management a management dodávek.

Strategie

Poučení 1. Nalezení příslušného zákonného a politického základu

Mít jasnou a co nejlepší formulaci účelu rozvojové spolupráce, ať v legislativě nebo jiné formě, která je všeobecně přijímána a může zůstat relevantní po dostatečně dlouhou dobu.

Poučení 2. Řízení konkurenčních národních zájmů

Nedovolte, aby krátkodobé tlaky ohrozily dlouhodobý společný zájem o efektivní rozvoj.

Poučení 3. Dosažení lepší soudržnosti politiky pro rozvoj

Stanovte jasný mandát a zaveďte mechanismy, které zajistí, že se hodnotí vliv politik na chudé země.

Poučení 4. Povědomí veřejnosti

Investujte do předávání, měření a komunikace výsledků činnosti financované z pomoci.

Organizační management

Poslední posouzení rovnocenných zemí si všimla toho, že organizační reformy jsou čím dál více propojeny s efektivitou pomoci.

Poučení 5. Identifikace struktury vedení, která funguje

Udělte dostatečně zkušené a veřejně odpovědné osobě jasnou odpovědnost na politické úrovni za poskytování účinné rozvojové spolupráce.

Poučení 6. Zacházení s institucionální rozptýleností

Racionalizujte struktury bilaterální pomoci, aby usnadnili soudržné působení na úrovni země.

Poučení 7. Řízení příspěvků multilaterálním institucím

Prosazujte větší soudržnost mezi osobami odpovědnými za různé aspekty multilaterální pomoci.

Poučení 8. Decentralizace řízení do oblastí

Decentralizace odpovědnosti na úroveň oblastí může být prospěšná, ale musí mít vysokou kvalitu a upravené podpůrné systémy.

Management dodávek

Poučení 9. Řízení zvyšování rozvojové pomoci

Radikální reformy v poskytování pomoci budou velmi důležité, protože dárci jsou nuceni poskytovat větší pomoc v přepočtu na zaměstnance agentury při současném zvyšování účinnosti této pomoci.

Poučení 10. Zachování zaměření podle zemí a sektorů

Většina členů DAC by měla svou pomoc zaměřit na méně zemí, méně sektorů a zejména na méně činností.

Poučení 11. Řízení založené na výkonnosti, hodnocení a kontrola kvality

Vypracujte silnější kulturu řízení pro výsledky a podle ní přiřazujte cílové odměny, a to způsobem, který podporuje, ne oslabuje, místní struktury odpovědnosti.

Poučení 12. Priority řízení lidských zdrojů

Zajištění a rozvoj dobře kvalifikovaných a motivovaných místních a zahraničních pracovníků je pro efektivní fungování jakékoli agentury základem.

Zvyšování účinnosti pomoci: Poučení ze sektoru zdravotnictví

V letech 1999 až 2005 se zvýšila rozvojová pomoc ve zdravotnictví ze 6 miliard USD na 13,4 miliard USD. Současně se projevil vážné nesnáze, které dosažení rozvojových cílů milénia ve zdravotnictví blokovaly. Tato situace povzbudila dárce a partnerské země ke změně způsobu práce a využívání Pařížské deklarace jako rámce, na základě kterého byly schopny dosáhnout důležitých dohod. Tyto dohody pomohly zavést mnoho stavebních kamenů pro lepší účinnost, které vyústily ve zlepšení v oblastech jako např. dětská úmrtnost, kontrola malárie a tuberkulózy a léčba HIV/AIDS. Přesto potřeba sledovat pokrok přetrvává, abychom viděli, co funguje, a abychom mohli přijmout opatření ke zlepšení toho, co nefunguje.

Celou zprávu najdete zde www.sourceoecd.org/developmentreport

© OECD 2008

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD: www.oecd.org/bookshop/

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci: e-mail: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku: www.oecd.org/rights/

